

IZR. TANÜGYI ÉRTESEITŐ

Felelős szerkesztő: Barna Jónás.

Megjelen minden hó 1-én. — Kiadja az „Orsz. izr. tanító-egyesület.” — Előfizetési ár: nem tagok számára egész évre 2 frt. — Az egyesület tagjainak díjmentesen jár. — Az előfizetési pénzek és tagsági díjak Győri Adolf egyesületi pénztárhoz VI, Eötvös-utca 6. szám, küldendők Szerkesztői iroda: VII., Sip-utca 12. sz.

TARTALOM: Közös czélok. Irta: Barna Jónás. — Az új olvasókönyvekről. Irta: Schön Bernát. — Új olvasókönyveink. Irta: Csajági Bernát. — Az új olvasókönyveink. Irta: Kuthi Zsigmond. — Új olvasókönyveink. Irta: Nagy József. — Új olvasókönyveinkről. Irta: Székely Adolf. — Új olvasókönyveinkről. Irta: Lőb Simon. — Iskolai értesítők. Közli: Barna Jónás. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.

Közös czélok.

Mint hatalmas tölgy sudara, mely messze elnyuló ágaival gyönyörű lombátort alkot, úgy áll egyesületünk épen és erősen, bő áldást osztva erkölcsi és anyagi javakban. A harmincznégy év előtt ültetett csemete erős gyökereket eresztett hálás és biztos talajban és míg békés időkben gyönyörködtet és enyhe árnyat nyújt, szélvészben és fürgetegben sem inog meg izmos dereka. Gyenge emberi kezek alkották, de mert isten áldása örködött fölötté, évről évre gyarapodott, izmosodott. Isten áldása volt a hazai zsidó tanitóság összetartása fölött és hogy a közös alkotások terén oly elismerésre méltó, tiszteletet parancsoló eredményekre tekinthet vissza, ezt kizárólag önmegettadással járó testvéries odaadásának köszönheti.

Igaz, hogy nemes eljárásának a tanitóság egyedeiben és összességében szakadatlanul nagy hasznát látta: erkölcsi és anyagi hasznát egyaránt. A még virágzó zsidó hitközségek megbocsáthatlan szükkeblüséggel nem adták meg tanítóinknak az állandósítást és bármely hitközség százszor inkább megvált volna legkitünőbb tanítójától is, semhogy véglegesítette volna és ime, ha közös alkotásunk, országos egyesületünk csak arra az egy vívmányra utalhatna, hogy a zsidó tanitóságnak biztos otthont adott, már ezen egy megváltó sikeréért is megérdemli, hogy mint tápláló anyát tiszteljük.

De a mi egyesületünknek nemcsak előttünk kölcsönöz tekintélyt és tiszteletet, első sorban azon erkölcsi és szellemi erőknek tulajdonítható, melyek egyesületünkben nyerték a tápot, hogy érvényesülhessenek és a közjó üdvére a felekezeti és nemzeti czélokot egyaránt szolgálják. Felekezeti népoktatásunk, melynek nemzeti, hazafias szellem ad valódi értéket, községeink elszigeteltsége mellett sohasem válik országosan egyöntetűvé, ha a zsidó tanítók egyesülete nem adja meg az irányt és az eszközöket, melyek az egész ország tanitóságának

mint egy embernek megmutatták a tanítás eljárásában az utat, melyen haladnia kell.

De valamint a természetben nincs megállapodás, úgy az erkölcsi czélok elérésében sincs veszteglés. Ezen igazság felismerésében egyesületünk lan-
kadatlan kitartással, újabb és újabb intézkedésekkel és alkotásokkal biztosítani és előmozdítani törekszik a már elért sikereket.

Mikorra lapunk eljut olvasóink asztalára, egyesületünk egy újabb terméke gazdagítja egyszersmind érdemeit. Ezen újabb alkotásról természetesen csak a legnagyobb tartózkodással szólhatunk, de akár megfelelnek az új olvasókönyvek a közszükségletnek, akár nem, álljanak azok azon magas színvonalon, mely egyesületünkhöz méltó, akár nem, az egyesület érdemeit minden esetre növelni fogja azon nemes törekvés, hogy a most közre adott II., III. és IV. osztályu olvasókönyvekkel újból emelni akarja iskoláink színvonalát.

Meg vagyunk róla győződve, hogy egyesületünk tagjai első sorban, de az ország zsidó tanitósága egyáltalán azon ismert jóakarattal fogja fogadni egyesületünk ezen legújabb kiadványát, melylyel a megelőzőket is mindekor fogadta. Az ország zsidó tanítói a „Haladás“ jelszava körül csoportosultak mindenkor és mert a haladás biztosít újabb sikereket, meg vagyunk róla győződve, hogy a tanitóság jól felfogott érdekből is szívesen veszi használatba az új olvasókönyveket.

Egyesületünk szem előtt tartotta és melyik tanitótársunk ne tudná, hogy a zsidó népiskola nehéz krízis napjait éli. Részben hitközségeink elszegényedése, részint az áldozatkészség hiánya veszélyezteteti sok helyütt a zsidó iskola létét. A mi fentarthatja azonban, a mi fenmaradását biztosíthatja, azon erkölcsi eredményektől függ, melyek az iskolafentartókat meggyőzik, hogy az általok fentartott iskolát nem pótolhatja semmi hasonló intézmény. Ezen fokozott erkölcsi eredmények biztosítására a legjobb, a leglelkesebb tanitónak is szüksége van megfelelő eszközökre és ezek között a legkiválóbb, a legnélkülözhetetlenebb a jó olvasókönyv, mely első sorban felekezeti szempontból megfeleljen azon magas igényeknek, azon nagy érdekeknek, melyek egy felekezet életéhez fűződnek.

Valamint azonban a test és a lélek, úgy az anyagi és erkölcsi érdekek is karöltve járnak mindenkor. Minél több iskolát hódítanak meg kiadványaink, annál gazdagabban buzoghat azon forrás, mely a sorstól üldözött, vagy váratlan csapással sújtott társainkat a szükség napjaiban táplálja. Ezért is hiszszük, hogy egyesületünk legújabb kiadványa sok iskolában befogadásra számíthat.

Addig pedig, míg az e sorokban vázolt szellemben hat egyesületünk, bizton számíthat a nemesek, a jók és az igazak pártolására és elismerésére.

Az erős tölgynek nem ártanak a vakondok turásai, virágzó koronája fennen hirdeti épségét és erejét.

Barna Jónás.

Az új olvasókönyvekről.

Megvallom őszintén, elfogultsággal ragadok tollat új olvasókönyveink ismertetése dolgában. Elfogultsággal azért, mert a könyvek szerzőjéhez az őszinte barátság lánczai kötnek felbonthatatlanul. Ha dicsérem a könyvet, olybá esik, mintha önönmagamat dicséreném, gáncsolni valót pedig a szerző ellensége sem találna.

Előttem vannak a könyvek és én a szó szoros értelmében gyönyörködöm bennök, miként virágos kertben, melynek minden rózsája, bimbója diszlik, illatot terjeszt és hirdeti a természet Ura véghetetlen hatalmát.

Ha az iskolában majd e szép virágokat csokorba kötjük és oda tesszük a magyar-zsidó ifjuság keblére, úgy nemcsak az, de más is élvezetet fog benne találni.

Kezdem a II. osztálylyal. 135 oldalon 8 szakaszban találunk 109 olvasmányt, minden szakaszban bő anyagot arra, hogy részint a gyermek szívet nemesítsük, látókörét szélesbítsük, vallásos és hazafias érzelmeit felébreszszük és megszilárdítsuk, részben pedig hogy reális ismereteit gyarapítsuk. Hiába az okoskodás, a könyvek *alaki* céljuk mellett a reálismeretek terjesztése tekintetében hatalmas eszköznek fognak bizonyulni. A nyelvezet igazán aranyos. A gyermek szellemi tehetségéhez van szabva minden egyes olvasmány.

A III. osztály könyvét napokon át tanulmányoztam, a mennyiben magam is évek hosszú során át 3 osztályt vezetek és kíváncsi voltam, mennyiben iparkodott szerző az igényeket kielégíteni? Hát jó lélekkel mondhatom, a könyvet megszerettem, miként cigány a hegedűjét. 204 oldalon szintén 8 szakaszban találunk 144 olvasmányt a javából. Különösen szép a nyelvezete, még pedig nemcsak zamatos magyarságánál, hanem mondatszerkezeténél fogva is. Valamennyi olvasmány talpraesett, helyesen tagozott mondatokból áll, melyek a nyelvoktatást szerfölött megkönnyíteni fogják, amennyiben pedig a kacskaringós összetett és körmondatok elemzésre a népiskola e fokán nem alkalmasak, sőt bosszantók, ilyeneket az egész könyvben sehol sem találunk.

Mint minden emberi munkában, azért a szóban álló könyvben is van kifogásolni való, még pedig részint abban, a mi benne van, részint pedig abban, vagy amiatt, a mi belőle kimaradt, benne hiányzik. Így nem szeretem, hogy szerző oly gyakran használja az *egy* szót, mint határozatlan névelőt. A magyarnak határozatlan névelője nincs. Használja szerző e szócskát még olvasmányok címében is. Például a 67. olvasmány címe: „Egy magyar leány diadalra juttatja a magyar sereget.” Miért nem egyszerűen: „Magyar leány?” Vagy a 82. olvasmány címe: „A városháza.” Ezt a szót így birtokos személy ragozva egy szóba írni nem szabad. Kirivóbb ez a hiba a 86. olvasmány címében: „Az új országháza.” Azután szerettem volna még 2—3 olvasmányt párbeszédben és 1—2 olvasmányt levél alakjában. A párbeszédek, gondosan felhasználva, élénkitik az előadást, csiszolják a nyelvérzékét és a levélalakú olvasmány, kivált ha leíró, nemesíti az izlést, ébreszti az esztetikai érzelmet és táplálékot nyújt a gondolat kifejezésre.

De mindezen észrevételek oly csekélységek, hogy számba sem jöhetnek szemben azon nagyszerű dolgokkal, melyek bőven nyujtatnak. Ki törődik vele, ha egész tábla tiszta búzában egy-egy kis konkoly is található. Legföljebb adott alkalommal kigyomlálják. Az alkalom csakhamar beáll; mert kötve hiszszük, hogy széles e hazában lesz zsidóiskola, mely kapva nem kapna oly könyv után, mely a mi eszményképünk megvalósításának szolgálatára áll, mely nyomról-nyomra világító fáklya gyanánt fényt derít az útra, melyen haladva odaérünk, hol vallás-erkölcsös és hazafias szellemben nevelt, oktató magyar-zsidó ifjuságunk részére a babér fája gyökerez. Szerkesztő barátom, férfimunkát végeztél. Eszméid diadala, a jobbak elismerése legyen fáradságos munkád legszebb jutalma.

Schön Bernát.

Uj olvasókönyveink.

„Lelkemből lelkezett gyönyörű
magzatom

Arany: Toldi.

Üdvözlöm egyesületünk ügybuzgó vezéreit, a tisztelet és hála szent érzelmeivel!

Köszöntöm lapunk jeles tollu szerkesztőjét az elismerés és köszönet őszinte kifejezésével!

Szivünk legszentebb és legbecsesebb virágai: a tisztelet és szeretet, a bizalom és hála képezik alkotórészeit azon koszorúnak, melyet egyesületünk zászlótartóinak elismerésünk és köszönetünk jeléül nyújtunk azokért az olvasókönyvekért, melyekkel nemcsak a magyar zsidó tanítósnak napról-napra hangosabban megnyilatkozott közóhaját teljesítették, s ezáltal felekezeti iskoláinknak megbecsülhetetlen szolgálatot tettek, hanem általában tanügyi irodalmunkat is egy drága kincsessel, egy igaz gyönggyel gazdagították.

Igy, ezen a hangon, ilyen tiszta, zamatos magyarsággal kell az iskolában a gyermekekhez szólni; ilyennek ondoltam, képzeltem én a népiskola olvasókönyvét — hangjára, nyelvezetére, terjedelmére, beosztására, tartalmára nézve egyaránt.

Megvallom, hogy eddig én csak *egy* jó népiskolai olvasókönyvet ismertem: a Gáspár-félet. Most már van ennél jobb is. És ami bennünket örömmel, sőt büszkeséggel tölthet el: az a tudat, hogy ez a — *mienk*.

Uj olvasókönyveinknek minden fejezete, minden lapja, minden mondata elárulja, hogy szerkesztőjük kiváló paedagogus, igazi tanférfiu, aki nemcsak a gyakorlati és iskolai élet követelményeit, szükségleteit, igényeit ismeri alaposan, hanem a gyermeki léleknek legtitkosabb rejtekében is otthonos és abban céltudatosan kertészkedni tud.

*

Eltekintve a miniszteri tanterv idevonatkozó általános és különös rendelkezéseitől, abban ma már mindnyájan egyetértünk, hogy az anyanyelv tanításában — és itt a zsidó iskolában csakis a magyart érthetjük — *a fősuly a tiszta, magyaros kiejtés, a szabatos kifejezési mód, vagyis az egyszerű, de azért minden tekintetben világos és korrekt stylus elsajátítására helyezendő.*

Az olvasókönyvnek tehát — mint a népiskola legfontosabb taneszközének — első sorban is azon követelményeknek kell megfelelnie, amelyek ezen cél elérését megkönnyítik, illetőleg lehetővé teszik. Minden olvasmány-nak ennél fogva olyannak kell lenni, hogy az a gyermek nyelvérzékének, beszédmódjának, előadási képességének fejlesztésében, tökéletesítésében *mintául* szolgáljon.

Ez a főcélja az olvasókönyvnek és ebből folynak aztán a többi követelmények. Ezek között bizonyára első helyen áll az, hogy az olvasókönyvbe fölvetett olvasmányoknak ugy *nyelvtani*, mint *helyesírási* és *iránytani szempontból tökéleteseknek kell lenniök*. Nyelvezetükben tisztaság és világosság, kifejezéseikben egyszerűség, de azért mégis választékosság, szóköteikben természetesség, de azért mégis bizonyos szabályosság, mondatszerkezetükben szabatosság, de azért mégis kellemes hangzatosság legyen. Hát ezt bizony igen nehéz eltalálni; annál nagyobb érdeme a mi szerkesztőnknek, hogy olvasókönyveiben ezek a kellékek mind igen szépen, mondhatnám: gyönyörűen érvényesültek.

Tessék elolvasni a 30-ik „Abrahám“ című vagy a 40-ik „Szombat

napja“ című (I. kötet 48. és 64. lapján) olvasmányokat figyelemmel és meg fognak győződni, hogy ezen állítással egy cseppet sem túloztam.

Ami már most az olvasókönyvek terjedelmét és beosztását, s ezzel kapcsolatban az egyes olvasmányok tartalmát, tárgyát illeti, őszinte örömmel konstátálom, hogy itt is igen szerencsés keze volt a mi szerkesztőknek.

Az olvasmányok mind, csaknem kivétel nélkül kiváló gonddal, nagy figyelemmel, s paedagogiai tapintattal vannak összeválogatva és rendkívüli ügyességgel, mondhatnám: éleslátással csoportosítva.

Paedagogiai tapintattal, mondám, mert az olvasmányok egy-két kivétellel, a gyermeki értelem fejlettségi fokához mért egyszerűséggel és rövidezséggel vannak feldolgozva, amelyekben szerzőnk nemcsak a fokozatoság, hanem ennél jelentéktelenebb paedagogiai elveket is igen szépen érvényre emelt.

De nem csupán a paedagogiai elvek érvényesülése, az ügyes elrendezés és a már említett jeles tulajdonságok képezik a mi új olvasókönyveinknek fényoldalát. Szerzőnk a hitélet, felekezeti szellem, vallásos érzület ápolásának nagyfontosságu, megbecsülhetetlen tényezőjét is rendelkezésünkre bocsátotta ezekben az olvasókönyvekben.

Hogy a zsidó gyermek nemcsak e drága hazának, hanem hitfelekezeteinek is tagja; hogy neki nemcsak hazája, hanem hitfelekezete iránt is vannak és lesznek kötelezettségei; hogy mindketten: hazája és egyháza egyformán számítanak az ő erejére s majdan hűségére, engedelmességére és áldozatkészségére, hogy neki mind a kettőt mindig egyformán kell szeretnie és tisztelnie: ez az, amire olvasókönyvünk igen okosan lépten-nyomon — még a leírásaiban is — figyelmezteti a gyermekeket és azt hiszem, ez képezi annak legfényesebb oldalát, aminek bizonyára meg is lesz a kívánt sikere, a közéletben epedve várt eredménye.

Ilyen olvasókönyvekkel élvezet lesz dolgozni. Az iskola könnyen meg fog felelhetni nevelői feladatának, játszva fogja nemesíteni a gyermek kedélyvilágának, lelki erőinek minden ágazatát és észrevétlenül csepegtetheti majd azokba a haza- és emberszeretet, a hit, hűség és istenfélelem magasztos, szent érzelmeit.

*

Azt hiszem, ezekben elég részletesen kimutattam új olvasókönyveink előnyeit; de igazságtalan volnék, ha azt állitanám, hogy azok egészen tökéletesek, minden hibától mentek. Elvégre Barna Jónás is csak ember és igen helyesen jegyezte meg a bíráló-bizottság igazán⁹alapos tanulmányozásra valló jelentésében: „Nem zárkozhatunk el azon természetes dolognak kijelentése elől sem, hogy *a könyvben* hibák is lehetnek.“

Tévedni emberi dolog. Hiszen maga a bíráló-bizottság is tévedt, midőn jelentését „*Az új olvasókönyvek*“ címe alatt adja ki és abban azt mondja: „*hogy a könyvben* hibák is lehetnek.“

Hát vannak bizony az új olvasókönyvekben is hibák; csak hogy ezek oly lényegtelenek, olyan elenyésző csekélységek, hogy azok a könyveknek főntebb kimutatott erős fényoldalai mellett teljesen elhomályosulnak. Az új olvasókönyvek árnyoldaláról tehát beszélni nem is lehet; de igen könnyen megtörténhetik — ami tényleg már meg is történt — hogy éppen az, amit talán a skrupulózitás, talán a fölületesség, talán a túlzott lelkiismeretesség hibának vél a könyvekben fölfedezni: az behatóbb eszmecsere után a mérleg másik serpenyőjébe kerül a könyvek előnyére és diszére.

Egy kifogást már magam is hallottam. Azt mondá egyik kartársam, hogy az új olvasókönyvek nagyon jók, csak egy hibájuk van: *nagyon hézagos bennük a bibliai történeti rész.*

No tessék!

Tagtársaim tulnyomó többsége éppen azt kívánta, sőt követelte az új olvasókönyvek szerkesztőjétől, hogy ezekben *a rendszeres bibliai történet mellőztessék*, és most, hogy ez a követelmény igazán szerencsés, mondhatnók művészi megoldást nyert, éppen ez ellen emelkedik föl az első hang.

Hát hol itt a következetesség? Hol az igazság vagy méltányosság?

Igaza van a közmondásnak: „Nehéz két urnak egyszerre szolgálni.”
Hát ezerek!

A bíráló-bizottságnak teljesen igaza van, midőn azt mondja, hogy a bibliai olvasmányokra csak akkor kerüljön a sor, mikor már a gyermekek az olvasmánynak megfelelő tananyagot vagy a szentírás eredeti szövegének fordításából, vagy a bibliai történeti tankönyvből ismerik. Az olvasókönyv nem lehet rendszeres bibliai történet, amint hogy nem lehet számolási, földrajzi, történelmi, mértani vagy fizikai tankönyv sem.

De nem folytatom tovább. A jövő tanév meg fogja mutatni, hogy nem túloztam, midőn oly elragadtatással szóltam új olvasókönyveinkről. *Az olvasás az iskola hőmérője*. Ez a hőmérő a magyar-zsidó népiskolákban eddig is mindig magasan állott. Meg vagyok győződve, hogy a Barna-féle új olvasókönyvekkel ez a hőmérő iskoláinkban még magasabbra fog emelkedni.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

B.-Kulán, 1900. július 20-án.

Csajági Bernát.

A mi olvasókönyveink.

Ünnepi hangulat tölti el lelkemet, hogy e sorokat írom. Ha a benedictiók elmondása nem volna vallásos cselekvényekhez kötve, úgy el kellene mondanom az áldást azon alkalommal, hogy új olvasókönyveink kezembe kerültek! Hogy mi a jó olvasókönyv a tanító és a tanuló kezében, azt valamennyien tudjuk. Taníthatunk sikeresen földrajzot, természetrajzot, számtant, nyelvtant kézikönyv használata nélkül is, de jó olvasókönyv nélkül meddő a tanító fáradozása!

Belátták ezt a paedagogusok Comenius Amostól kezdve a mai napig és igyekeztek mindenféle paedagogiai elvek alkalmazásával, kitüzött céljaiknak megfelelő olvasókönyveket írni. De ha már a községi és állami iskolák számára nehéz volt jó olvasókönyvek szerkesztése, annál nehezebb volt a feladat, hogy a szerzők a felekezeti és különösen a zsidó felekezeti iskolát jó olvasókönyvhöz juttassák. Mert a zsidó iskola, a zsidó hitközség nagy igényeket támaszt tankönyveivel szemben. Az olvasókönyv legyen tanulságos, de könnyed, gördülékeny irányu. Legyen komoly, de azért mégis kedves és tanulságos, a hazafias szellemet ápolja, de azért keltsen érdeklődést a gyermekben felekezete és egyháza szent javai iránt is. Végre feleljen meg azon általános követelményeknek is, melyeket a jó olvasókönyvekkel szemben egyáltalán támasztunk.

Barna olvasókönyveivel — csak a II. és III-dik osztályról szólhatok, mert csak azok fekszenek előttem — szerencsésen oldotta meg feladatát és örömmel valljuk, hogy nem csalódtunk várakozásunkban. Az idő rövidege dacára óriási és kitűnő munkát végzett Barna. Szinte emberfeletti munkát vitt véghez, mert a két kötet anyagának egyharmadrészét ő maga írta. És a mit nem maga írt, annak kiválasztása, csoportosítása, idomítása, átdolgozása ép annyi, sőt sokszor több időt és fáradságot igényelt, mint saját szellemi produktumának a megalkotása.

A II-dik osztályu olv.-könyv 8 és fél ivre, 135 oldalra terjed és tartalmaz 109 olvasmányt. Mese, rege, monda, elbeszélés, azaz kedélyképző van benne 41, bibliai olvasmány, monda (hagadikus) ünnepi hangok 21, a természet köréből (didaktikai) 16, természetrajzi 16, ethnográfiai 7, a családi életből 6, vers pedig, és ez nagyon helyesen van így, 23. Megjegyzem azonban, hogy a kedélyképző, bibliai, didaktikai és a többi olvasmányok között is sok a mese, sok a kedélyképző olvasmány. Bátran állíthatom, hogy egyetlen egy száraz, untató olvasmány sincs Barna ezen könyvében.

Az olvasmányok rövidek, irányuk tiszta, gördülékeny, szabatos, könnyed, a gyermek felfogásához mért. Minden olvasmány alkalmas az elemzésre is. A versek kitünők, a mesék tanulságosak, kedélyképzők, mulattatók. De hogyan volnának ilyenek, mikor Pósa-tól, Gárdonyi-tól, Győri Vilmos-tól, Gyulai Pál-tól, Kiss Józseftől erednek! A bibliai olvasmányokat maga Barna írta és azok egészen rá vallanak! A ki Barna kedélyvilágát megleste, természetesen fogja találni, hogy ünnepeinkről oly képeket rajzol, a mint közülünk senki sem tudta volna megrajzolni azokat. Barna kitűnő képei remek gyöngyei az új olvasókönyveknek, melyekre igazán büszkék is lehetünk.

A III-dik osztályu olvasókönyv 13 ivre terjed, 204 oldallal, 144 olvasmánnyal. Tartalmaz pedig 33 elbeszélő, 28 bibliai, 26 mondai és hazai történeti, 20 hely- és földrajzi, 23 természetrajzi és természettani, 6 egészség-tani és végre 20 verses olvasmányt, Pósa, Gárdonyi, Győri, Gyulai és Kiss-en kívül találkozunk még Jókai Mór, Ágai, De Amicis, Rudnyánszky, Tóth Béla és Mikszáth kitűnő íróinkkal. A versek Jókai, Gyulai, Petőfi, Arany János, Tompa, Tóth Kálmán, Eötvös stb. elsőrendű költőinktől vannak összeválogatva. A mi a III-dik osztályu olvasókönyv irányát illeti, ugyanazt mondhatom, a mit a II-dikről állítottam. Mindkét kötet kiállítása elég tetszetős, papirosa jó, nyomása világos, sajtóhibákat nem igen észleltem. Az első kötet ára 64, a másodiknak 72 fillér.

Talán fölösleges ezek után hozzátennem, hogy ajánlom *a mi olvasókönyveinket* a zsidó tanítók figyelmébe, hiszen Barna olvasókönyvei a mi olvasókönyveink és a ki azokat be nem vezeti, önmaga iránt vétkezik. De a mennyiben gáncs nélkül mi sem eshetik meg, azért hadd mondjam el végezetül, a mit kifogásolni valónak találtam a két kötetben.

Az első kötetben az első olvasmány, a vers nem fohász, holott az első olvasmánynak kell, hogy imaszerű fohász legyen: Isten nevében kezdjük el a munkát! A „Szedj illatos rózsákat“ című versike nagyon tanulságos, de mégsem fohász. Már a második kötetben fohászszal kezdi a szerző. No, de ez nem nagy baj, a második kiadásban majd fohászt teszen helyébe. Mindkét kötetben Lerner kartársunk nevéen kívül, a ki a szőlőszetről írt egy kis ismertetést, nem találkoztam zsidó tanítónak a nevével. Hála Istennek, oly szép és nagy a zsidó tanítók tollforgató gárdája, hogy nem hiszem, miszerint nem akadt volna néhány tanító, a ki 1—2 olvasmánynak a megírását el nem vállalta volna. Így pl. az alföldről, a délibábról, a Hortobágyról, a felvidékről, az erdélyi nép életmódjáról, stb. olvasmányait egy-egy ottlakó jeles tollu tanító írhatta volna meg. Avagy a III-dik kötetben lesz hozzá szerencsénk? Ismételten szives figyelmébe ajánlom kartársaimnak és a zsidó iskoláknak Barna olvasókönyveit. Megjelentek Singer és Wolfnernél, kiadja azokat a Tanító-egyesület.

Debreczen.

Kuthi Zsigmond.

Uj olvasókönyveink.

Egyesületünk kiadványai szempontjából nevezetes fordulóponthoz jutott: elkészültek az új olvasókönyvek. Egyelőre ugyan csak a II. és III. osztály számára irtak, de kétséget nem szenved, hogy már csak néhány nap kérdése és a IV. osztály számára készült olvasókönyv minta-példánya is kezeink között lesz.

A zsidó tanítósnak évtizedes (vagy talán még hosszabb!) pro és contra küzdelme nyert tehát befejezést; tagtársaink tulnyomó zömének vágya teljesült, amelyből erős reményem szerint üdvös eredmény hárul első sorban zsidóiskoláinkra; de üdv fakad ránk, tanítókra és törekvéseinkre is úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetből.

Sokan várva-vártuk az újszülöttnak előttünk való bemutatását, mert hiába, emberi gyarlóságunkhoz tartozik, hogy részint kíváncsiak vagyunk, részint szkeptikusak; bár minden habozás nélkül bátran elmondhatjuk, hogy alig volt és van testület, amely nagyobb körültekintő gondoskodással járt volna el kiadványainak létrehozásában, mint egyesületünk. A könyvek szerkesztésével megbízott egy olyan egyént, kinek edzett, biztos tolla, továbbá a tanügyi és tankönyv-irodalom terén kipróbált sikerei folytán rátermettségét minden kétségen felül állónak tekinthettük és így biztosra vehettük, hogy a műnek sikerülni kell. De ezen biztosítékkal nem érte be az egyesület vezetősége: fölülbírálásra kiadta bizottságoknak és egyeseknek a kész tervezetet; szóval megtörtént minden, ami csak emberi mű tökéletességét biztosíthatja.

Ezt mi mindnyájan tudtuk és mégis lesve-lestük, nem lesznek-e az újszülöttnak apróbb szépséghibái: testrészei proporcionálisak-e, nincsen-e a testen valami feltűnő „anyajegy,” nem csonka-e valamely testrész, nincsen egy ujjal több vagy kevesebb, hát a baba feltudta-e úgy öltöztetni, hogy külsőleg is tetszetős alakban jelenjék meg előttünk?!

Mind e kérdésekre megfelelnek a már megjelent és kezeink között lévő új könyvek; saját meggyőződésünk alapján kimondhatjuk bátran, minden habozás nélkül, hogy új olvasókönyveink nemcsak absolute jók és kifogástalanok, hanem versenyre bocsájthatjuk bármely más, absolut becsü hasonló könyvekkel és nem kell tartanunk, hogy a verseny hátrányunkra üt ki.

Barna ur nagyon jól tudta, hogy nagy várakozással és — valljuk meg őszintén — kényes igényekkel néztünk az ő munkája elé; nagyon jól tudta, hogy keményebb kritika alá még nem fogtak művet, mint az új olvasókönyveket fogják. Odaadó buzgalommal és szorgalommal, fáradságot nem ismerő kitartással látott tehát a munkához, mely most mesterét dicséri.

Hogy vannak-e az új könyvekben és mennyiben apróbb hiányok, botlások vagy hibák, arra most még nem felelhetünk, mert erre csak akkor adhatunk feleletet, ha gyakorlatilag is kipróbáljuk. Mint emberi mű, absolut tökéletes, *mely minden ember és kor igényét és izlését kielégítené*, nem létezik. Tökéletes csak maga a jóságos Istenség, amelyet megközelíteni ugyan mindnyájunknak vágya és törekvése; azonban minél közelebb akarunk hozzá jutni, annál nagyobbak találjuk a távolságot. Amennyiben azonban lesznek is a könyveknek fogyatkozásai, a jogos és méltányos kifogásokra a legközelebbi kiadásoknál a szerkesztő ur bizonyosan figyelemmel lesz esetleges felszólamlások esetén.

Azonban a könyveknek gondos áttanulmányozása mindenkit meggyőzhet, hogy *a jelenlegi viszonyokat minden irányban figyelembe véve jobbat, tökéletesebbet, megfelelőbbet senki sem alkothattott volna*. Akár a könyvek beosztását, az olvasmányok csoportosítását, rendezését, az olvasmányok mennyiségét és minőségét, tárgyát, feldolgozását és terjedelmét vegyem figyelembe, mindegyikről csak a legkedvezőbben nyilatkozhatom. Sőt, hogy az

előbbi hasonlatommal éljek, a bába kifogástalanul megtette magáét; úgy a nyomás, mint a kötés, általában az egész kiállítás kielégítheti a legkényesebb igényeket. A könyvek áttanulmányozásánál — őszintén mondván — nem egyszer kelt bennem fájdalmas érzés, hogy miért kellett azokat eddig is nélkülöznünk!

Fölöslegesnek tartom, hogy a könyveket részletesen ismertessem. Ennek nézetem szerint, semmi célja se lehetne. Aki érdeklődik irántuk, ne sajnálja a fáradságot és tanulmányozza azokat át; nem kételkedem, hogy alig találkozik valaki, aki a könyvek kiválóságát és használhatóságát illető nézetemet teljes meggyőződéssel ne osztaná.

Mindezek után most már rajtunk, tanítókon — főleg egyesületünk tagjain — a sor, hogy a vezetőség és szerkesztőknek körültekintéssel és gondval létesített munkája eredményét azzal honoráljuk, hogy az új olvasókönyveket is lehetőség szerint teljes erővel felkaroljuk és azokat iskoláinkba bevezessük. Ne legyen most már zsidóiskola, melyben nem az egyesület kiadványai vannak használatban. Legjobb meggyőződéssel állithatom, hogy az új olvasókönyvek sikerrel használhatók úgy az osztott, mint az osztatlan iskolákban, akik eddig bármi okból idegenkedtek az egyesületi kiadványok használatától, most már — úgy hiszem — paedagogiai szempontból elvi kifogásaik nem lehetnek. De a paedagogiai tekinteteken kívül — ami természetesen legelső sorban jöhet figyelembe — tekintettel kell lennünk egyesületünk anyagi érdekeire is. Amidőn egyesületünk kiadványait használjuk, anyagilag önmagunkat, gyermekeinket, özvegyeinket, árváinkat is támogatjuk.

Legbensőbb meggyőződéssel kedves tag- és kartársaim legbecsesebb figyelmébe ajánlom az új olvasókönyveket; használják ők maguk is, de hívják föl rá azon kartársak figyelmét is, kik eddig egyesületünk működését, kiadványait talán még nem ismerték.

Végül nem mulaszthatom el, hogy — ugyancsak a saját nevemben, de hitem szerint k. kartársaim is csatlakoznak hozzám — úgy a lelkiismeretes vezetőségnek, mint Barna Jónás szerkesztő urnak a mű létrehozása körül kifejtett buzgalmukért és lelkiismeretes, körültekintő fáradozásaikért mély köszönetet ne mondjak. A mű dicséri a mestert, mondja a német közmondás. A jól teljesített munka büszke, de egyszersmind nemes önérzete legyen első sorban jutalmuk!

Bezdán, 1900. évi július hó 20-án.

Nagy József.

Uj olvasókönyveinkről.

Egyesületünk tagjainak tulnyomó része örömmel és lelkesedéssel üdvözölte a központnak azt a lépését, mely oda irányult, hogy az eddig használatban volt olvasókönyvek mellett új olvasókönyveket szerkesztet; mely öröm és lelkesedés még csak fokozódott, midőn nyilvánvalóvá lett, hogy az új olvasókönyveknek Barna Jónás, egyesületi közlönyünknek ékes tollu szerkesztője, az elismert és kiváló paedagogus és tankönyvíró lesz a szerzője.

A ki Barna olvasókönyveit — melyeknek II. és III. része immár előttünk fekszik — figyelemmel, elfogultság nélkül átolvasta, az nem zárkozhatik el annak konstatálása elől, hogy óriási haladást jelentenek és büszkeségünkre szolgálhat, hogy a hazai tankönyvirodalom legjelesebb termékeivel kiállják a versenyt s hiszszük is, hogy a szakkritika előkelő helyet fog számukra biztosítani.

A Barna-féle olvasókönyvek olvasásánál a kellemes meglepetésnek azon érzete hatja át az embert, mint midőn valamely kiváló szépirodalmi, vagy tudományos mű tanulmányozásánál, egy bennünk már rég szunnyadó, de öntudattá ki nem jegeczesedett igazságra bukkanunk. Bizonyos lelki rokon-

ságban érezzük magunkat az iróval s szentül meg vagyunk arról győződve, hogy mióta eszmélni birunk, ugyanazokat az igazságokat valljuk, melyeket szerző hirdet, mintha csak tőlünk kölcsönözte volna azokat.

Mint hogy itt nem valamely tudományos kérdés, hanem a *közszükséglet* kielégítése forog szóban, azt hiszem, nem tekintik nagyzásnak vagy öntulbecsülésnek, ha hivatkozva 9 évi tanítói gyakorlatomra, azzal vélem legtalálóbban B. J. olvasókönyveit méltatni, ha azt állítom, hogy ha a könyvek szerkesztését rám bízta volna, mint eszményi cél, ezek az olvasókönyvek lebegtek volna lelkei szemeim előtt s mint tapasztalt tanító, magam is ilyeneket igyekeztem volna szerkeszteni. Több tekintélyes egyesületi tagtól hallott legkedvezőbb véleményezésre támaszkodva, semmiesetre sem kockáztatott az a föltevés, hogy a könyvek t. pályatársaim tetszését és meglegedését nyerték meg.

Hogy azonban Barna olvasókönyvei — melyeket immár a magunkénak nevezhetünk — szerény nézetem szerint oly nagy mértékben sikerültek, az nem egyedül az ő paedagogiai tudásának és finom didaktikai érzékének, hanem főképen annak tulajdonítható, hogy szerző számba vette a tanítók által hangoztatott kívánalmakat és a tantestületektől beérkezett javaslatokat; a mi a következőkből látható:

A könyv felét nem foglalják már el a rendszeres és hosszadalmas *bibliafordítások*, hanem könnyed, gördülékeny nyelvezettel tárgyal B. néhány fontos, tanulságos mozzanatot, legendát az írásbeli tan- és szóbeli hagyományok köréből. A realiak anyaga jóval gyarapodott. A II. oszt. olvasókönyv nagy előnye abban áll, hogy az abba fölvevett „A természet köréből,“ „A szülőföld és környéke“ és „Az emberek életéből“ című szakaszok a beszéd- és értelemgyakorlatot, mint külön tantárgyat teljesen pótolják.

Ez utóbbi szakasz, melynek a III. osztályu könyvben „Élet és egészség“ cz. szakasz felel meg, egészen új. E rész, mely a kötelességekről, illem- és etikai szabályokról, az ember legdrágább kincséről: az egészségről s annak mikénti ápolásáról szól, valóban megbecsülhetetlen előnye az új olvasókönyvnek.

A költemények legjelesebb költőink és a magyar gyermekirodalom aranyszáju megalapítója: Pósa Lajos kincsesbányaiból vannak megfelelően meritve.

Az olvasmányok külső formájáról szólva, ki kell emelnünk, hogy azok a megfelelő keretre szorítkoznak; a stylus nem a felhők fölött magasan szárnyaló, hanem zamatos magyarságu, tájszólásoktól ment, a gyermek korának, fejlettségi fokainak megfelelő és mégis az irodalmi színvonalon álló. A mondatok egyszerűek, rövidek, úgy, hogy a nyelvtanítást részint egy olvasmány alapján eszközölhetjük, a mi szintén megbecsülhetetlen előnye az új olvasókönyvnek. Szükségünk volna már most oly nyelvkönyvre, mely az olvasókönyvre támaszkodik. A bíráló-bizottság jelentéséből megtudjuk, hogy egy eddig parlagon hevert anyag, t. i. a magyar-zsidók története is néhány olvasmányban felvétellett. Helyesnek találok azt is, hogy egyes olvasmányok után rokонтartalmu alkalmas versek következnek.

Ha e jeles tankönyvnek vannak is elenyésző számu és csekély jelentőségű fogyatkozásai, — a minthogy semmiféle emberi alkotás tökéletes nem lehet — úgy ezek egy második kiadásban könnyen helyrehozhatók. Így pl. a 76. „Nemzetünk multja“ (Összefoglalás) cz. olvasmányt csak a magyarok történeti tárgyalásának befejezése után, tehát az V., VI. osztálybeli olvasókönyvbe tartom fölveendőnek. „A szőlő“ cz. olv. után „A szőlőmivelés“-ről szóló talán egészen nélkülözhető vagy az előttibe beolvasható lett volna. Igaz ugyan, hogy a magyar-zsidó ifjusági irodalom — sajna! — még szegény, keresve talán talált volna a szerző több zsidó tárgyú verset. Cél-

szerünek tartanám, hogy a költemény végére oda legyen írva az illető költő neve. Ez ugyan a legtöbb könyvben nincs így, de mindenütt hibának tartom.

De ily apróbb hiányok mitsem vonnak le a könyv értékéből, melynek megjelenése tanügyünkre nézve valóságos áldás.

Székely Adolf
eperjesi tanító.

Uj olvasókönyveinkről.

Még nem is készült el egészen a munka, csak a II. és III. oszt. számára szerkesztett kis könyveket kaptam e héten a kezemhez s mégis irnom kell ezen olvasókönyvekről, melyek átolvasása igaz örömet szerzett szívemnek és lelkemnek. Ismerem hazai népiskolai olvasókönyveinket mind; a Gáspár-féléktől egész a legujabbakig, valamint a kizárólag felekezeti olvasókönyveket is, sőt a németeket is át-átnéztem, mert a jó olvasókönyv volt lelkem ideálja, mert mindig csak az olvasókönyvet tartottam és tartom ma is a legszükségesebbnek és legnélkülözhetetlenebbnek a népiskolában. Nézetem szerint csinálhatnak akármilyen jó tantervet, azért a tanításunk csak meddő marad, míg jó olvasókönyvet nem adhatunk a gyermek kezébe, olyan könyvet, melynek nyelvezete nem pórias, nem is dagályos; mondatszerkezete nem terjen-gős, nem sablonszerű, és az olvasmányok is úgy vannak összeállítva, hogy értelem- és szívképzésre alkalmasak, mely a gyermekfogalom körét túl nem haladja és e mellett nem tulságos naiv.

Barna Jónás mindezt szerencsésen összpontosította. Az általa szerkesztett olvasókönyvek oly kitünően vannak egybeállítva, hogy egyformán kielégíti azokat, kik az olvasókönyvet taneszköznek és kik tankönyvnek veszik, mert bennük az összes tananyag koncentrállódik.

Jó gondolat volt a szerzőtől az is, hogy majdnem minden egyes olvasmány után megfelelő versikét tett, melyek fölülte alkalmasak arra, hogy a növendékek kedélyképzésére felhasználja a tanító. A nyelvezete oly zamatos és magyar, oly világos és szabatos, hogy bármelyiket is könnyen megértheti a tanuló és élvezettel olvassa. Nem akarom a könyveket összehasonlítani az eddigi könyveinkkel, csak azt emelem ki, hogy az olvasókönyvek szerkezete elárulja, hogy olyan férfi írta, ki ismeri a népiskolát, ismeri a gyermekek fogalmkörét és a tanitóság óhajtásait, szóval egy nép paedagogus munkájára vall, ki nem a magas régiókba akarja a népiskolát vinni, hanem önmaga száll le oda, hogy a kis apró népségnek meséljen és mesélve oktasson és neveljen.

A zsidó tanitóság — nézetem szerint — hálás köszönettel tartozik a központi választmánynak, hogy az uj olvasókönyveket megíratta, és különösen, hogy Barnával iratta. De hálával tartozunk a szerkesztőnek is, hogy ily kitünő könyveket adott nekünk

Emeli még a könyv értékét az is, hogy a kiállítására csinos, nyomása jó és még sajtó hibák sem fordulnak benne elő.

Lőb Simon.

Iskolai értesítők.

Közli: *Barna Jónás.*

Negyven ötven év előtt nem volt Magyarországon zsidó hitközség és ha csak 30—40 családból alakult is, hogy ne lett volna elemi népiskolája. A tehetősebb hitközségek között valóságos verseny fejlődött, hogy melyiknek van jobb iskolája. A szegény házaló zsidó nem riadt vissza a legnagyobb

áldozatoktól sem, hogy gyermekeit taníttassa, mert ezzel hitbeli parancsot is teljesített, meg lévén írva: *v'limad'tem ószom*, a község módosabb és gazdagabb tagjai pedig a legnemesebb jótékonyt, helyes felfogással, úgy vélték gyakorolni, ha a népiskola fentartásához vagyoniukhoz mértén járulnak. De nemcsak vallásos életünk szükségszerű kiegészítője volt az iskola, hanem a józan ész is azt diktálta, hogy úgy egyengetik legbiztosabban gyermekeik számára a boldogulás útját, ha közvetlen felügyeletök és befolyásuk alatt jutnak azon ismeretekhez, melyekre az életben szükségök lesz. Gyönyörű virágos kerthez hasonlítottak hazánk hitközségei, melyekben szép reményekre jogosító csemetéket ápoltak felekezetünk kertészei: a zsidó tanítók. Az áldás nem is maradt el, mert épen ezen zsidó iskolákból egy két olyan nemzedék került ki, mely fényesen igazolta, hogy felekezetünk ezen intézménye úgy a családra, mint az egyénre nézve megbecsülhetetlen előnyöket biztosít.

Ma már, sajna, letarolt mezőkön járunk és csak itt-ott áll még a vetés. *Az állami tagosítás* folytán kifizetik felekezetünket *aprópénzzel, de elveszik alóla az éltető talajt*. Egész sora a hajdan kitünő felekezeti iskoláknak ma már csak emléken él és azok lehanyaglásával szemmel látható a felekezeti élet hanyatlása is, de attól tartunk, hogy még nagyobb veszteségek is fogják követni. Csak kevés hitközség fejleszt még ma is következetesen iskoláját és ezeken meg is látszik isten áldása, miglen számos hitközség csak lesi az alkalmat, hogy lerázhassa vállairól az iskola fentartásával járó terheket. De hiszen évezredek történetünk tanítja, hogy a multak példáin nem okultunk soha és a folytonos visszaesés felekezetünk sorsának kifürkészhetetlen élet-törvénye.

De megfogyva és részben megtörve, a zsidó iskola még ma is méltán vetekedik hazánk legjelesebb elemi népiskoláival és azon csekély számú értesítőből, mely hozzánk eljutott, azon meggyőződést meritjük, hogy a zsidó népiskola nagy kulturmissziót teljesít, mert a nemzet és felekezet magasztos céljait egyaránt hiven szolgálja. Figyelemre méltó, hogy majdnem összes zsidó iskoláink e mellett nemes humanitárius szellemben is működnek, már a zsenge tanuló gyermekcsereg részben maga gyakorolja a jótékonyt, az emberszeretetet, a mennyiben sok helyütt maguk az iskola tanítványai tartanak fenn levesosztó és szegény gyermeket felruházó vagy másirányú jótékony egyesületeket.

Nem kevésbé fontos, hogy majdnem valamennyi zsidó népiskola megüli a nemzeti ünnepeket, hitéletünk ápolásához pedig szombati, sőt helylyelközzel hétköznapi istentisztelettel járul. Így szegődik a zsidó iskola a felekezet és család szolgálatába, így tölti be hivatását, mint a társadalom egyik előkelő humanitárius intézménye és így szolgáltatja a legfőbb javakat a nemzet és haza üdvére.

Adja a Mindenható, hogy még sokáig teljesíthesse nemes hivatását!

A nagy-kanizsai izr. hitközség által fentartott elemi, polgári és felső-kereskedelmi iskola értesítője az 1899—1900. tanévről. Szerkesztette: Bún Samu igazgató. A tanítótestület tagjai: Freund Karolina, Halász Jenő, Hirschfeld Rezső, Kartschmaroff Leon, Kertészné Grünbaum Sarolta, Keményné Klein Janka, Kondor József, Kramer Lajos, Löwenbach Józsefa. A rendes isteni tiszteletet szombatonként megtartották; sajnáljuk, hogy a használt tankönyvek nincsenek feltüntetve. Különben a kanizsai hitközség büszke lehet iskoláira, amint mi büszkék vagyunk a hitközségre. Feltűnő, hogy az előkelő testületnek alig egy-kettő tagja egyesületünknek.

A pécsi izr. népiskola és hittani intézményeinek értesítője. Közli Klingenberg Jakab, igazgató. A tanítótestület tagjai: Bodó Mór, Hoch József, Kohn Mór, Löwy Anna, Strauszer Henrik, Sasvári Béla, Sasvári Sarolta, Weisz Gábor, Ernster Géza. Az isteni tisztelet rendes, az országos izr. tanító

egyesület által kiadott tankönyvek használatban vannak, amint ez ily lelkes tanítótestület részéről másként nem is várható.

A miskolczi izr. népiskola értesítője. Összeállították Schlesinger Ármin és Krausz Simon igazgatók. A tanítótestület tagjai: Baumgarten Simon, Bleyer Izsák, Fischer Sámuel, Gross Izrael, Grossmann Péter, Özv. Krausz Lipótné, Krausz Helén, Kohn Simon, Löwenstein Adolfné, Roth Zsigmond, Rosinger Márton, Schönbrunn Márk, Sproncz Dávid, Weisz Mózes, Weisz Lipót, Zoldner Albert, Strausz Emil, Lieber Dávid. Tankönyveink használatban vannak. Az isteni tisztelet rendes.

Az egyesült győr és győrszigeti izr. népiskola értesítője. Szerkesztette Pfeiffer Mór. Tanítótestület: Abelesz Ilona, Baumgarten Samu, Breuer Gyula, Schön Bernát, (most fejezte be működésének 40 évét), Szőgyi G. Vilmos, Friedrich Riza, Goll Fanny, Weinbergerné Singer Fanny, Szántó Adolf. Nemcsak a szombati, hanem kétszer hetenkint köznapokon, kedden és csütörtökön rendes iskolai isteni tiszteletet tartottak. A tanító-egyesület tankönyvei be vannak vezetve. Az előkelő iskolában két alapítvány van, melynek kamatait tanítók élvezik.

LEVELEZÉS

Kedves Barátom!

Az új olvasókönyveket bevezetjük. Az eddig látott két rész, ugy talmilag, mint beosztásra nézve oly kitűnő, hogy a magyar zsidó tanitóságot nagy hála kötelezte. Munkád hűzágpótló s messze kihatással lesz ifjuságunk zsidó és hazafias szellemben való nevelésére, ezt teljes meggyőződésből mondom.

Győr.

Üdvözöl hived

Pfeiffer Mór.

VEGYESEK.

Az új olvasókönyveknek negyedik osztály számára szerkesztett kötete is elhagyta immár a sajtót. A Singer és Wolfner kiadó cég, miután a II. osztály olvasókönyvét annak idején az összes iskoláknak megküldötte, most már a múlt hó elején megjelent III. osztályu olvasókönyvet a IV. osztályu olvasókönyvvel együtt fogja megküldeni az összes iskoláknak és az egyes iskolák igazgatóinak. Ugy látszik azonban, és ezt a hozzánk érkezett reklamációk alapján írjuk, hogy számos iskola tanítói egyáltalán nem láttak még egy részt sem olvasókönyveinkből. Ismételten kérjük kartársainkat, hogy az új olvasókönyveket *ne nálunk, hanem a Singer és Wolfner könyvkiadó-czégnél reklamálják.* (Budapest, Andrassy-ut 10.) A kiadó cég kijelentette előttünk, hogy minden egyes, levelező-lapon hozzá intézett megkeresésre az új olvasókönyveket az illetőknek megküldi. Csak a mennyiben a tanitótársaink részéről történt ezen megkeresések eredménytelenek volnának, kérjük ebbeli értesítésüket hozzánk intézni és akkor mi a bajon segíteni is fogunk. Arra is kértük tanitótársainkat tudatnák velünk, elhatározták-e olvasókönyveink bevezetését és e kérésünket, miután az új olvasókönyveknek immár birtokába lesznek, ismételjük.

Tanítónő-képző a fővárosban. Bevégzett dolog, hogy a Fröbel-féle óvónő-képző állami tanítónő képzővé alakul át és első osztálya szeptemberben megnyílik. A tanítónő-képzővel párhuzamban az óvónő-képző is fennáll, melyben

a 4. év végén vizsgát is tehetnek azok, a kik a tanítónői oklevél mellett az óvónőképzőit is meg akarják szerezni.

A magyar nemzet történetét a világtörténelem főbb eseményeivel kapcsolatosan, az izr. népiskolák IV., V. és VI. osztályai számára írta meg két jeles kartársunk: *Knopfler* Sándor s.-a.-ujhelyi és *Kuthi* Zsigmond, debreczeni igazgató tanítók. Szerzők igen helyesen jegyzik meg felhívásukban: „Példát akarunk mutatni a tanuló-ifjúságnak, hogy a zsidóság mindenkor eleget tett édes hazánk iránt való kötelességének s ha kellett, életét és vagyonát is feláldozta érte. Ám lássa a tanuló-ifjúság, hogy felekezetünk e haza kereskedelmének, iparának, tudományának és művészetének, szóval a nemzeti jólét megteremtésének nagy munkájából kivette a maga részét. Ha megtanulja tanuló-ifjúságunk, hogy mily szent kapcsok fűzik hazánkhoz felekezetünket, nemcsak a hazaszeretet lángja fog benne magasan lobogni, hanem vallása és egyháza iránt is fog tudni lelkesedni.“ Az itt röviden jelzett figyelemreméltó czélok lebegtek szerzők előtt, midőn történeti kézikönyvüket megírták s e czélok oly fontosak, hogy szerzők művecskéje a kartársak pártolására jogosan számíthat. A művecske kiadója *Lövy* Adolf, s.-a.-ujhelyi könyvkereskedő, a könyvecske ára: 60 fillér. Természetes, hogy bevezetését a magunk részéről is melegen ajánljuk.

Szünidei kurzusok Jenában. Az idén is augusztus havában, mint már egynehány év óta, szünidei kurzusok tartatnak Jenában. E szünidei tanfolyamok mind nagyobb kedveltségnek és látogatottságnak örvendenek. Jena városa igen alkalmas nyári tartózkodási hely, mert a szép thüringiai erdőség egyik legszebb pontján fekszik, a tágas Saall völgyben. A folyóban fürödni lehet, a környező erdőkkel és várromokkal koszoruzott hegyek pedig a legszebb kirándulásokkal kínálkoznak. Félórányira van Weimar, nevezetes emlékeivel, és közel van Eisenach a Wartburggal. A világ minden részéből gyülekezik a hallgatóság, urak és hölgyek, de főleg az északi országokból, azután angolok és különösen amerikaiak, kiket leginkább Rein egyetemi tanár paedag. előadásai vonzanak ide. A német paedagogia mind nagyobb hódításokat tesz Amerikában és Angliában, de terjed Franciaországban is. Ma Rein a külföldön legjobban ismert paedagogus.

1. általános tanfolyamok urak és hölgyek részére ;
2. specialis továbbképző tanfolyamok a természettudományok tanárai és a theologusok számára. — Bizony nagy előnyére válnék felekezeti tanügyünknek, ha az orsz. izr. iskola-alap évenként 1—2 tanítót kiküldene ezen szünidei kurzusokra.

Egy francia pedagógus a mi kiállításunkról. Az az üdvös kezdés, hogy Magyarország mint önálló, független állam jelenjen meg a párisi nemzetközi kiállításon, hasznos gyümölcsseit immár kezdi meghozni: a művelt külföld, különösen a francziák figyelmét ránk, gazdasági és művelődési előhaladásunkra terelte. A francziákat közoktatási kiállításunk, ugy látszik, meglepte s kezdenek bennünket kulturállamnak nézni. Egy kiváló francia pedagógus, Comte Felix, a francziaorsz. közoktatási tanács tagja, cikket írt az Union Pédagogique-ba a magyar közoktatási kiállításról, a melyben rokonszenvesen és helyes adatok alapján ismerteti a népoktatási viszonyokat Magyarországon s dicsérőleg szól az elemi népiskolák kiállításáról.

Ismét egygyel kevesebb. A nagybecskereki zsidóiskola megszűnt. Hitfelekezeti tanügyünk egyik oszlopa tehát romban hever ismét. Pusztulunk, veszünk. Ujabb felekezeti népiskolák a zsidó hitközségekben nem keletkeznek, a régiek alatt inog a talaj, hová jutunk?

Míg más felekezetek anyagi erejük teljes megfeszítésével igyekeznek a saját létüket biztosító intézményt fentartani, létét alapítványokkal biztosítani, addig a mi véreink sutba dobják az egész czókmókot, hiszen az a templomi karének, orgona stb. annyira igénybeveszik az anyagi erőt, hogy olyan mellékes kiadásra, milyen a népiskola, már nem jut.

De kérdezzük, hol maradt Becskereken a zsidó hitközség vezérférfiainak önérzete? Hol maradt Klein főrabbi urnak tekintélye, méltósága? Annak a Klein főrabbinak, ki hitfelekezeti életünk legfelsőbb intézete, a rabbiképzés terén oly kiváló szerepet játszik? Ha Szabolcsmegyében Buj községe feloszlata iskoláját, hogy a tanítót lerázza a nyakáról, értjük; ha Moson kiméli filléreit a felekezeti oktatás oltárától és inkább átengedi aranyifjúságát idegen szellem befolyásának, semmint azt zsidó tanaink áldásában részesíthetné, azt is értjük; de ha intelligens hitközség, miként a nagybecskereki, melynek élén kiváló férfiak állottak mindig, melynek kebelében Klein Mór főrabbi hirdeti a vallásos szellemtől áthatott igazi hazafiságot, melyben legkiválóbb tanítóink egyike, Bányai Jakab működik, feladja legerősebb bástyáját és mások háta mögé húzódik takarékosági szempontból, ugy erre már nehéz volna kádenciát találni. Zsidó hitközségek tanuljátok meg valahára: *akié az iskola, azé a jövő.*

Gyász hírek. *Deutsch Miksa*, a szentesi izr. iskola nyugd. tanítója, július 20-án, szülővárosában, Szegeden hosszú szenvedés után meghalt. Temetése 22-én volt. Béke poraira! — *Schwarz Lipót*, Kassán működő kartársunkat, egyesületünk választmányi tagját mély gyász érte. Édes anyja 82 éves korában jobblétre szenderült. Fogadja a gyászoló kartárs öszinte részvételünk kifejezését.

Tagdíjak nyugtázása. A július hóban befolyt tagdíjak nyugtázását pénztáros tavollétében a jövő számban fogjuk hozni.

A „Kertész-fele“ tanintézetet (Budapest, VI., Váci-körut 31.), melyről e lapok f. é. 6. számában bővebb tudósítást hoztunk, kartársaink b. figyelmébe ajánljuk.

Szerkesztői üzenetek.

Az iskolai értesítők t. szerkesztőihez. Az eddig ismertetett értesítőkön kívül csak a *kassai, v.-ujhelyi, j.-berényi, l.-sz. miklósi, szombathelyi, losonczi, a pápai aut. orth. hitközség polgári és elemi, a debreczeni, kaposvári, tata-tóvárosi, s.-a.-ujhelyi, a pozsonyi orth., a b.-gyarmati, a zentai, a d.-szerdahelyi, a szatmári és zombori* iskolák évi értesítője érkezett hozzánk. Miután tudtunkkal az itt felsoroltakon kívül is jelentek meg értesítők, kérjük az illetőket, hogy a vezetősök alatt álló iskolák értesítőit egyenesen hozzánk, Tata-Tóvárosba e hó 15-ig beküldeni sziveskedjenek.

P. L. Pa.-Födémes. Mindenek előtt 500 frt jövedelmet kell bevallani, hogy ezen összeg után vessék ki önre az adót. Ha ez megtörtént, a kir. tanfelügyelőség útján folyamodjék a miniszteriumhoz nyugdíj-illetékének helyesbitéseért. Természetes, hogy a tanfelügyelőségnél beadványának felterjesztését jó lesz megsürgetnie.

A. J. Pécsvárad. Nagyon szívesen tennénk kérelmének eleget, de tapasztalatainkra hivatkozva biztosíthatjuk, nem volna eredménye. Leghelyesebben úgy jár el, ha az osztatlan iskolák részére kiadott tantervet mintául használja és ennek alapján a helyi viszonyoknak megfelelőleg eszközli az illető tananyag beosztását.

Singer és Wolfner

könyvkereskedésében

BUDAPESTEN, Andrásy-ut 10. sz. alatt megjelentek:

I. Az „Orsz. izr. tanító-egyesület“ kiadványai:

Imakönyv, 20-ik kiadás. Ára...	80 fill.
Mózes I., II., III., IV., V. könyve. Ford. Deutsch Henrik. Ára kötetenkint	80
Müller Adolf , héber abc és olvasó 6-ik kiadás	40
„ „ magyar abc és olvasó 4-ik kiadás	40
Radó Vilmos , magyar olvasókönyv II. oszt. 6-ik kiadás	64
„ „ III. oszt. 6-ik „	72
„ „ IV. oszt. 4-ik „	90
„ „ V—VI. oszt. 3-ik „ 1 kor.	30
Herczog Emil , német abc és olvasókönyv, 3-ik kiadás...	40
Mendl L. , német olvasókönyv II. oszt. 5-ik kiadás	64 „
III. „ 4-ik	72 „
IV. „ 4-ik	90 „
„ „ V—VI. „ 1 kor.	30 „
Hoffmann Mór , magyar nyelvtan II. oszt. 3-ik kiadás ...	30
„ „ III. „ 2-ik „	40
„ „ IV. „ 2-ik „	50
Mendl L. , német nyelvkönyv I. rész a II. oszt. szám. 2-ik kiad.	40
II. a III. „ „ „	50
III. a felsőbb osztályok számára.	
2-ik kiadás ...	72
német nyelv és olvasókönyv a magyar ajku népiskolák számára. I-ső rész 60 fill., II-ik rész 72 fill. III-ik rész 90 fill.	

Az egyesület új irányu, *Barna Jónás* által szerkesztett magyar olvasókönyve már megjelent és pedig:

1. **Magyar olvasókönyv** a felekezeti népiskola II. osztálya számára. Ára kötve 64 fillér.
2. **Magyar olvasókönyv** a zsidó felekezeti népiskola III. osztálya számára. Ára kötve 72
3. **Magyar olvasókönyv** a zsidó felekezeti népiskola IV. osztálya számára. Ára kötve 90

II. Az „Országos izr. tanító-egyesület“ által engedélyezett kiadványok:

Héber hangoztató és olvasókönyv , írta <i>Schütz Manó</i> . Tizenhatodik javított kiadás. Bekötve	40 fill.
Izrael könyörgései (Szidur) szótárral , magyarra ford. <i>Deutsch Henrik</i> . Egész vászonkötésben	120
Ugyanez szótár nélkül , iskolai czélokra, fél vászonkötésben	80
Mózes öt könyve , magyarra fordította <i>Füredi Ignác</i> és <i>Stern Mór</i> . Egy-egy kötet bekötve	80 „